

Paulina Olechowska

Funkcje prasy szkolnej : charakterystyka na przykładzie powiatów kamieńskiego, świnoujskiego i gryfickiego

Edukacja Humanistyczna nr 2 (27), 29-42

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Paulina Olechowska
Uniwersytet Szczeciński

FUNKCJE PRASY SZKOLNEJ. CHARAKTERYSTYKA NA PRZYKŁADZIE POWIATÓW KAMIEŃSKIEGO, ŚWINOUSKIEGO I GRYFICKIEGO

Wstęp

Prasa szkolna zajmuje szczególne miejsce w systemie komunikacji społecznej. Choć nie ma ona w pełni rozwiniętych cech masowości, nie spełnia również wymogów formalnoprawnych (rejestracja), jest silnie powiązana z lokalnością. Dlatego kategoryzacje medioznawcze zaliczają prasę szkolną do lokalnych mediów środowiskowych, będących „wyrazem istnienia w społeczności lokalnej grup o szczególnych zainteresowaniach i potrzebach”, których „tematyka jest zawężona zazwyczaj do jednej problematyki, a krąg odbiorców jest stosunkowo ściśle określony”¹. W przypadku omawianej prasy krąg odbiorców jest określony przynależnością do placówki edukacyjnej (społeczność szkolna), z którą identyfikują się członkowie danej społeczności. Dlatego media środowiskowe mają istotny wymiar społeczny, gdyż „scalają i integrują społeczność użytkowników, budzą i/lub umacniają ich patriotyzm lokalny, przywiązanie do miejsca, wydarzeń, ludzi”².

Prasa szkolna jako szczególny przypadek mediów środowiskowych – opis funkcji

Zadania i funkcje mediów środowiskowych można podzielić na zakładane, postulowane i realizowane. Agata Roguska, wyodrębniając funkcje mediów w środowiskach, dzieli je na: integrującą środowisko lokalne; socjalizacyjną; uniformizacyjną; indywidualizującą; aktywizującą; inspirującą; upowszechniania różnorodnych treści; ludyczną; stymulującą; wzorcotwórczą; interpersonalną; kształtowania lokalnej opinii publicznej; interwencyjną; dokumentacyjną³.

¹ R. Kowalczyk, *Media lokalne w Polsce. Podręcznik akademicki*, Wydawnictwo Naukowe CONTACT, Poznań 2009, s. 33.

² A. Roguska, *Media globalne – media lokalne. Zagadnienia z obszaru pedagogiki medialnej i edukacji regionalnej*, Impuls, Kraków 2012, s. 30.

³ Ibidem, s. 128–142.

Do cech charakterystycznych prasy szkolnej należałoby zaliczyć: okresowe ukazywanie się (zazwyczaj są to miesięczniki, dwumiesięczniki i kwartalniki, również pisma nieperiodyczne); niski nakład (dostępność dla niewielkiej grupy potencjalnych odbiorców); powielanie za pomocą środków własnych⁴ (szkolna drukarka); ich względną uniwersalność treści i ich informacyjność (przeważają informacje dotyczące głównych wydarzeń w szkole, co implikuje różnorodność tematyczną); aktualność (ograniczona częstotliwością ukazywania się pisma); walor wychowawczy (promocja społecznie uznawanych wartości społecznych); brak znamion wydawnictwa komercyjnego (pisma są zazwyczaj bezpłatne, ewentualny przychód ze sprzedaży pokrywa koszty druku); prestiżowy charakter pisma (wydawanie pisma świadczy o pozaobowiązkowym zaangażowaniu nauczycieli w działalność edukacyjną).

Prasa szkolna północno-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego – charakterystyka wybranych tytułów

Zaprezentowane w artykule rozważania będą się koncentrowały na analizie funkcji i znaczenia prasy szkolnej w systemie mediów lokalnych. Podstawą dociekań teoretycznych będą autorskie wyniki badań mediów szkolnych z trzech zachodniopomorskich powiatów: kamieńskiego, świnoujskiego i gryfickiego, przeprowadzone w pierwszej połowie 2012 roku.

Opisane w artykule wyniki badań zostały oparte na metodologii, która została wykorzystana przy opisie prasy szkolnej powiatu szczecińskiego⁵. Badania przebiegały trzyetapowo:

1. Na podstawie informacji zawartych w Biuletynach Informacji Publicznej powiatów⁶ (placówki ponadgimnazjalne) i gmin⁷ (którym podlegają szkoły podstawowe i gimnazja) stworzono bazę publicznych placówek edukacyjnych – 65 szkół. Następnie za pomocą poczty elektronicznej i rozmów telefonicznych wyodrębniono te, które mają własne wydawnictwa prasowe. Spośród wszystkich zapisanych w bazie placówek deklaracje wydawania własnych tytułów prasowych złożyły 24 szkoły.
2. W drugim etapie badań placówki edukacyjne wydające prasę szkolną wypełniły ankietę⁸ oraz przekazały zespołowi badawczemu co najmniej dwa egzemplarze wydawanych tytułów.

⁴ T. Adamczyk, *Prasa szkolna*, [w:] *Teorie kształcenia literackiego w latach 1918–1939*, red. L. Jazownik, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 2001, s. 319.

⁵ Por. P. Olechowska, *Szczecińskie media szkolne i akademickie w 2010 roku*, [w:] *Media lokalne w Szczecinie. Raport z badań mediów lokalnych w Szczecinie w 2010 roku*, red. J. Kania, R. Cieślak, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2011, s. 92–128.

⁶ Powiaty: kamieński, świnoujski i gryficki.

⁷ Gminy: Gryfice, Płoty, Trzebiatów, Brojce, Karnice, Rewal, Dziwnów, Golczewo, Kamień Pomorski, Międzyzdroje, Świerzno, Wolin.

⁸ Ankieta badawcza składała się z trzech głównych kategorii pytań: I. Metryczki, w której pytano o: 1. Pełną nazwę tytułu prasowego; 2. Częstotliwość ukazywania się (periodyczność); 3. Pełną nazwę wydawcy; 4. Typ własności wydawcy; 5. Siedzibę redakcji, II. Format, objętość, druk: 1. Format; 2. Materiał; 3. Kolor; 4. Objętość, liczba stron; 5. Nakład; 6. Od kiedy się pismo ukazuje; 7. Fundusze; 8. Gdzie wykonuje się druk; 9. Obszar dystrybucji; 10. Forma dystrybucji; 11. Adresaci pisma; III. Zawartość: 1. Funkcje pisma; 2. Rodzaje wypowiedzi dziennikarskiej; 3. Cechy charakterystyczne; 4. Rodzaj pisma; 5. Redaktor naczelny; 6. Ogłoszenia płatne; 7. Autorzy publikacji; 8. Kategorie tematyczne.

3. Trzeci, najbardziej czasochłonny etap badań, polegał na opracowaniu danych, a następnie na opisie analizowanego materiału, z wykorzystaniem analizy zawartości i treści.

Warto odnotować, że nie wszystkie wybrane do badań publiczne placówki edukacyjne pozytywnie odpowiedziały na prośbę o włączenie się w realizowany projekt badawczy. Stąd zaprezentowane w opracowaniu wyniki mogą pomijać niektóre przejawy prasowej aktywności którejs z szkół podstawowych, gimnazjalnych i licealnych z powiatów północno-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego.

Efektom prowadzonych badań było stworzenie bazy szkolnych tytułów prasowych z analizowanego obszaru.

Tabela 1.

Wykaz tytułów prasowych w powiatach

Powiat gryficki	„LOgin” (Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego w Gryficach) „Gimucho” (Gimnazjum nr 1 w Gryficach) „Chochlik” (Szkoła Podstawowa nr 4 w Gryficach) „Okciem Reportera” (Szkoła Podstawowa w Prusinowie) „Biuletyn Informacyjny” (Szkoła Podstawowa w Trzygłowie) „Wirus” (Szkoła Podstawowa nr 2 w Płotach) „Szkolne Dróżki” (Szkoła Podstawowa w Mechowie) „Szkolny Luzak” (Publiczne Gimnazjum nr 1 w Płotach) „Tropiciel Wiadomości” (Szkoła Podstawowa nr 1 w Trzebiatowie) „Urwis” (Publiczne Gimnazjum w Trzebiatowie) brak tytułu (Zespół Szkół Publicznych w Karnicach) „Echo Szkoły” (Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Niechorzu)
Powiat Świnoujście	brak tytułu (Szkoła Podstawowa nr 1 w Świnoujściu) „What’s Up” (Szkoła Podstawowa nr 2 w Świnoujściu) „Mała Czarno-Biała” (Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi w Świnoujściu)
Powiat kamieński	brak tytułu (Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Wolinie) „Gazetka Szkolna” (Specjalny Oddział Szkolno-Wychowawczy w Kamieniu Pomorskim) „Dzięcioł” (Szkoła Podstawowa w Dziwnowie) „Głos Szkoły” (Szkoła Podstawowa we Wrzosowie) „Na Luzie” (Gimnazjum nr 1 w Międzyzdrojach) „Pałacowe Wieści” (Szkoła Podstawowa w Stuchowie) „Szkolny Krabik” (Szkoła Podstawowa w Świerznie) „Acta Diurna” (Gimnazjum w Świerznie) brak tytułu (Publiczne Gimnazjum w Wolinie)

Źródło: opracowanie własne.

Na tej podstawie można stwierdzić, że swój własny tytuł prasowy wydaje (w dużym przybliżeniu) co druga placówka edukacyjna. Warto również podkreślić, że porównując te

dane z badaniami prasy szkolnej aglomeracji miejskich (badania mediów lokalnych powiatu szczecińskiego z 2010 roku), okazuje się, iż częstotliwość wydawania tego typu prasy jest znacznie większa w mniejszych (pod względem liczby mieszkańców) jednostkach administracyjnych niż w większych miastach.

Potwierdza się natomiast zasada, że największą aktywność wydawniczą przejawiają szkoły podstawowe (12 placówek) oraz gimnazjalne (6). Najrzadziej własne wydawnictwa mają placówki dydaktyczne wyższego szczebla: licea ogólnokształcące – 2 oraz zespoły szkół – 3. Swoją własny periodyk wydaje również Specjalny Oddział Szkolno-Wychowawczy.

„LOgin. Młodzieżowy Miesięcznik Powiatowy” jest redagowany od lutego 2011 roku przez uczniów Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Chrobrego w Gryficach. Jest to pismo finansowane przez starostwo powiatowe w Gryficach. Dwutygodnik jest wydawany w formie gazety (druk offsetowy zwojowy), w formacie A3, w pełnym kolorze. Jego nakład wynosi 2.000 egz., miesięcznik jest bezpłatnie kolportowany na terenie całego powiatu.

Pismo ma przejrzystą szatę graficzną. Na każdej „jedyńce” pisma zamieszczane są zdjęcia oraz krótkie zapowiedzi głównych tematów numeru. Struktura i forma miesięcznika świadczą o sprawnie funkcjonującym zespole redakcyjnym, na łamach pisma znajdują się ciekawe infografie lub różnego rodzaju infografiki⁹.

Fot. 1. „LOgin. Młodzieżowy Miesięcznik Powiatowy”, Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego w Gryficach

Źródło: wydawca periodyku.

⁹ Infografia stanowi informację prasową wyrażoną lub ilustrowaną fotografią, zaś infografika to informacja graficzna towarzysząca innemu tekstowi. Źródło: *Słownik Terminologii Medialnej*, red. W. Pisarek, Universitas, Kraków 2006, s. 81.

Pismo redaguje młodzież powiatu gryfickiego, redaktorem naczelnym miesięcznika jest Mariusz Rakoski (nauczyciel). Pismo jest adresowane do uczniów, nauczycieli, rodziców i innych czytelników – jak podkreśla wydawca – „niezależnie od grupy wiekowej i tematycznej”¹⁰. Z pewnością na liczbę potencjalnych czytelników wpływa fakt, iż na stronie internetowej gryfickiego liceum znajduje się informacja o zawartości każdego kolejnego wydania miesięcznika, przy czym w analizowanych numerach można było wyodrębnić dwanaście, uporządkowanych, różnotematycznych kolumn.

Pismo pełni przede wszystkim funkcję informacyjną, opiniotwórczą i – jak podkreśla wydawca magazynu – również promocyjną. Zawarte w nim informacje dotyczą głównie wydarzeń, jakie mają miejsce w gryfickim liceum, jednak z uwagi na to, że jest to miesięcznik powiatowy, nie brakuje tekstów na temat różnego rodzaju wydarzeń, które odbywają się w innych szkołach powiatu.

Wśród publikacji znajdują się krótkie opisy szkolnych uroczystości, konkursów, wycieczek. Przykładowo w jednym z numerów została zamieszczona informacja o tym, że Gimnazjum nr 3 w Gryficach prowadzi aktywną współpracę międzyszkolną ze szkołą w Guestrow¹¹, a także tekst o trzymiesięcznej wizycie licealistek z Biella (Włochy)¹² czy wizycie uczniów LO w Gryficach w Brukseli¹³. Przy szkole działa Spiritus Vitae¹⁴, młodzieżowe miniprzedsiębiorstwo, które w domu handlowym prowadzi szkolenia instruktorskie z zakresu pierwszej pomocy¹⁵. Ponadto prezentowane są sylwetki uczniów, a także ich twórczość. Sporadycznie zdarzają się opisy samorządowych inicjatyw, jednak tylko tych, które dotyczą bezpośrednio młodzieży¹⁶, lub z których może ona skorzystać (jak na przykład budowa ścieżki rowerowej¹⁷ czy informacja o Miejskiej Bibliotece Publicznej w Gryficach, która otrzymała tytuł Biblioteki Roku w miejscowościach powyżej 15 tys. mieszkańców)¹⁸.

Jak już wspomniano, pismo jest różnorodne, zarówno pod względem formy, jak i wypowiedzi dziennikarskiej. Na szczególną uwagę zasługują obszernie fotoreportaże.

Autorami tekstów są głównie uczniowie, sporadycznie nauczyciele. W majowym (2012) wydaniu tematem przewodnim był egzamin maturalny. Numer otwierają opinie maturzystów na temat egzaminu i pytań egzaminacyjnych: „tegorocznym arkuszem maturalnym z chemii

¹⁰ Ankieta nr 1, *Badania mediów lokalnych*, Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, Wyższa Szkoła Humanistyczna w Szczecinie, Szczecin, 14 maja 2012.

¹¹ Anita, *Przyjacielska wizyta*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 16, s. 2.

¹² J.A.R., *Powrót do domu*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 16, s. 2.

¹³ J. Matuszewski, *Żywa lekcja polityki w Brukseli*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 16, s. 5.

¹⁴ Warto dodać, że Młodzieżowe Miniprzedsiębiorstwo „Spiritus Vitae”, działające przy LO im. B. Chrobrego w Gryficach, w lipcu 2012 roku walczyło o zwycięstwo w ogólnoswiatowym finale konkursu „Europejska Firma Roku JA-YE”. Zespół 15 uczniów liceum, pod opieką Jowity Łubińskiej, podjął się zadania polegającego na stworzeniu, wyprodukowaniu oraz sprzedaży wymyślonego przez uczniów produktu, którym była produkcja zestawów do udzielania pierwszej pomocy, w skład których wchodzi para jednorazowych rękawiczek oraz maseczka do sztucznego oddychania wraz z instrukcją jego udzielania. *Wielki sukces uczniów z Gryfic*, komunikat prasowy Biura Informacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 lipca 2012.

¹⁵ D. Zieliński, *Spiritus Vitae w Galerii Hosso*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 16, s. 3.

¹⁶ Jak np. informacja o spotkaniu, które odbyło się w Miejskiej Bibliotece Publicznej 21 maja 2012 r., poświęconym zawiązaniu partnerstwa lokalnego na rzecz gryfickiej młodzieży. G. Janowska, *Szansa dla CIEBIE!*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 17, s. 6.

¹⁷ *Budowa ścieżki rowerowej na trasie Pogorzelica – Mrzeżyno*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 17, s. 10.

¹⁸ M. Rakoski, *Miejska Biblioteka Publiczna w Gryficach – Biblioteką roku 2011*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 16, s. 7.

CKE chciała raczej udowodnić zdającym, w jak dużym stopniu chemii nie umieją, niż to, jak bardzo ją umieją¹⁹; „Test (z WOS-u – dop. P.O.) był bardzo trudny i wymagał obszernej wiedzy z zakresu prawa; co w wielu zadaniach sprawiało problem”²⁰. Nie zabrakło również informacji o możliwości składania odwołań od nieprawidłowego naliczania punktów egzaminacyjnych, omówiono także przykłady błędów, które znalazły się w maturalnych arkuszach egzaminacyjnych z lat ubiegłych.

W tym samym wydaniu miesięcznika można było przeczytać publikację zatytułowaną *Oczytani ... bez papierka [Uwaga! Nie brać przykładu]*²¹ – druga część tytułu świadczy o walorach edukacyjnych tekstu. Tekst przewodni stanowił wywiad z Pawłem Walentywiczem, absolwentem, który jako pierwszy przystąpił do egzaminu maturalnego z filozofii²².

Na ostatniej stronie czasopisma (wydanie z maja 2012 roku) zostały zamieszczone próby felietonowe młodzieży. Nie brakuje tekstów o anoreksji²³, rozważań o blogowaniu²⁴ czy – mającego charakter popularyzatorski – felietonu o konieczności pomagania potrzebującym i „czynienia dobra”²⁵. Wśród innych tekstów publicystycznych można znaleźć recenzje książek²⁶ czy filmów²⁷.

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Trzygłowie wydaje „Biuletyn Informacyjny” – jak wynika z danych zawartych w ankiecie, jest to półrocznik (ukazuje się dwa razy do roku, zazwyczaj na początku roku szkolnego oraz na początku drugiego semestru), wydawany co najmniej od dziesięciu lat (redakcja nie umiała podać dokładnej daty ukazania się pierwszego numeru). Czterostronicowe pismo jest drukowane w szkole na kolorowym papierze w monokolorze, bez zdjęć. „Biuletyn Informacyjny” jest bezpłatnie kolportowany na terenie szkoły w nakładzie od 100 do 500 egz. Jego adresatami są uczniowie, nauczyciele, rodzice oraz inne instytucje współpracujące ze szkołą.

¹⁹ J. Matuszewski, *Waszym zdaniem – matura 2012*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 17, s. 2.

²⁰ B. Brożyński, kl. III c, *Waszym zdaniem – matura 2012*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 17, s. 2.

²¹ Kasia, *Oczytani ... bez papierka [Uwaga! Nie brać przykładu]*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 17, s. 4.

²² *Filozofia w końcu na maturze*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 17, s. 4.

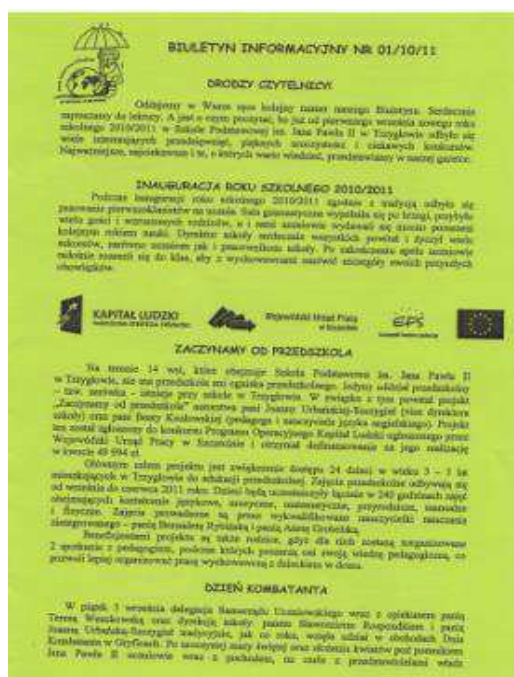
²³ M. Haracewiat, *Anoreksja a kobiety. Choroba ciała. Choroba duszy*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 17, s. 12.

²⁴ P. Dmierzczuk, Ia, humanistyczno-dziennikarska, *ZaBLOGowani*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 17, s. 12.

²⁵ K. Kubiak, kl. IB z Gimnazjum nr 3, *POMAGANIE jest MEGAtrendy*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 17, s. 12.

²⁶ M. Rakos, *Kobiety – „mówiące narzędzia”, „rośliny” i „defekt natury”... czyli „Kobiety i władza” Magdaleny Środy*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 16, s. 8.

²⁷ *Bojaźń i drżenie – „Titanik”*, „Login. Młodzieżowy Magazyn Powiatowy” 2012, nr 16, s. 8–9.

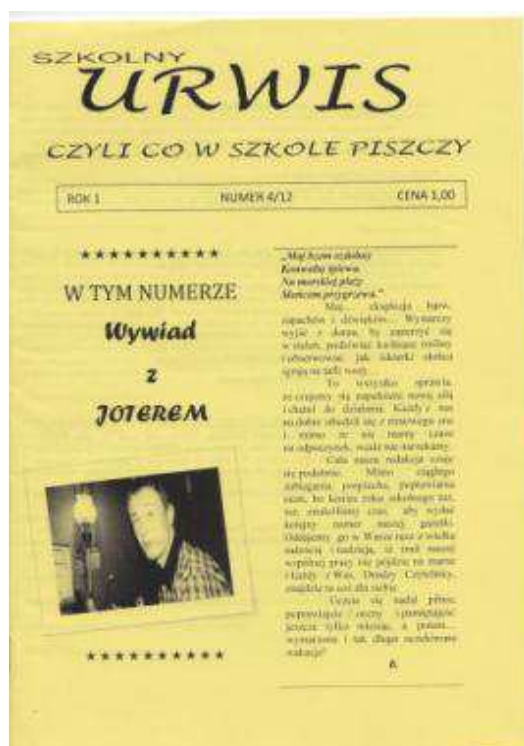
Fot. 2. „Biuletyn Informacyjny”, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Trzygłowie

Źródło: wydawca periodyku.

Pismo pełni przede wszystkim funkcję informacyjną, dokumentacyjną. Przeważają w nim krótkie informacje na temat najważniejszych wydarzeń szkoły, realizowanych projektów, sukcesów uczniów. Pismo nie ma wyodrębnionych działów tematycznych. Nieznani są autorzy poszczególnych publikacji, teksty nie są bowiem podpisane, w stopce pojawia się zbiorcza informacja, iż opublikowany materiał został zebrany i opracowany przez Annę Szymańską oraz Joannę Maciejewską. Opiekę merytoryczną nad pismem sprawuje nauczyciel.

„Urwis Szkolny, Czyli Co w Trawie Piszczą” jest miesięcznikiem wydawanym przez Bibliotekę Szkolną Publicznego Gimnazjum w Trzebiatowie. Pismo ukazuje się od marca 2012 roku. Wydawane jest w formacie A5, drukowane w monokolorze, jego objętość wynosi do 16 stron. Pismo jest kolportowane na terenie szkoły w nakładzie do 50 egz. Redaktorem naczelnym miesięcznika jest Marta Kot (uczennica gimnazjum). Pismo kosztuje 1 zł, przychody ze sprzedaży pokrywają koszty druku pisma. Jak wynika z deklaracji, odbiorcami „Urwisa” są uczniowie (ich rodzice) oraz nauczyciele Publicznego Gimnazjum w Trzebiatowie.

Pismo jest uporządkowane tematycznie (choć nie ma stałych kolumn), autorskie zdjęcia ilustrują teksty. Autorami tekstów są przede wszystkim uczniowie, którzy opisują wydarzenia szkolne, prezentują sylwetki uczniów, nauczycieli i rodziców. W numerach znajdują się również kąciki prezentujące twórczość uczniów, można znaleźć również informacje o historii gminy i powiatu. Oprócz funkcji informacyjnej (kronikarskiej, dokumentacyjnej) pismo ma za zadanie realizację zadań integracyjnych, rozrywkowych i promocyjnych szkoły. Wśród form dziennikarskich w miesięczniku można wyróżnić informacje, a także wywiady, artykuły, felietony, recenzje, reportaże i fotoreportaże.

Fot. 3. „Urwis Szkolny, Czyli Co w Trawie Piszczy”, Biblioteka Szkolna Publicznego Gimnazjum w Trzebiatowie

Źródło: wydawca periodyku.

Pismo pełni również funkcję edukacyjną, informując między innymi w jednym numerze o konkursie zorganizowanym przez szkolną bibliotekę z okazji Dnia Oświaty, Książki i Prasy na list do ulubionego bohatera literackiego i plakat z hasłem promującym bibliotekę²⁸. O funkcji tej można mówić również czytając tekst zatytułowany *Patriotyzm to przeżytek???*, w którym autor podaje przykłady rozumienia przywiązania do ojczyzny: „oddając głos w wyborach czy podkreślając naszą narodowość za granicą”²⁹. W piśmie znajdują się także treści religijne. Drugi numer pisma z 2012 roku (brakuje danych o miesiącu, w którym został wydany) otwiera informacja na temat Misterium Wielkanocnego³⁰, można również przeczytać relację z wizyty w szkole ks. Tomasza Kancelarczyka³¹.

Na łamach pisma swoje opinie wyrażają uczniowie gimnazjum, w jednej z publikacji zastanawiają się nad funkcjonowaniem szkoły i rówieśniczymi relacjami: „to, że nie lubię chodzić do szkoły, jest dla mnie bardzo frustrujące (...), nie lubię chodzić do naszej szkoły, bo nie odpowiada mi atmosfera, którą sami stwarzamy (...), słownictwo, jakim posługują się gimnazjaliści, woła o pomstę do nieba (...). Czy nie lepiej by było nam wszystkim w szkole,

²⁸ M., *Majowe święto książki w bibliotece*, „Szkolny Urwis, Czyli Co w Szkole Piszczy” 2012, nr 4.

²⁹ M.W., *Patriotyzm to przeżytek???*, „Szkolny Urwis, Czyli Co w Szkole Piszczy” 2012, nr 4.

³⁰ Redakcja, *Misterium*, „Szkolny Urwis, Czyli Co w Szkole Piszczy” 2012, nr 2.

³¹ D.Sz., *Ciekawy gość*, „Szkolny Urwis, Czyli Co w Szkole Piszczy” 2012, nr 2.

gdybyśmy zaczęli zważać na to, co mówimy, do kogo i przy kim. Przecież szacunek do drugiej osoby jest niezmiernie ważny. Jeżeli nie szanujemy innych, możemy oczekiwać, że sami nie będziemy szanowani”³².

„Szkolne Dróżki” są miesięcznikiem wydawanym przez Szkołę Podstawową w Mechowie i ukazują się od września 2011 roku. Pismo drukowane jest w monokolorze, w formacie A5, w nakładzie do 50 egz., dystrybuowane w cenie 1 zł na terenie szkoły. Pismo redagują uczniowie klas IV, V i VI, redaktorem naczelnym jest Monika Szymańska-Kamińska (nauczyciel). Miesięcznik adresowany jest przede wszystkim do uczniów, to oni są autorami większości publikacji.

Fot. 4. „Szkolne Dróżki”, Szkoła Podstawowa w Mechowie

Źródło: wydawca periodyku.

Publikacje składające się na „Szkolne Dróżki”, pomimo braku działów tematycznych, są uporządkowane tematycznie, teksty sporadycznie ilustrują autorskie zdjęcia, występuje natomiast liczna infografia zapożyczona z różnego rodzaju stron internetowych.

Pismo pełni funkcję kronikarsko-informacyjną (znajdują się w nim głównie informacje o najważniejszych wydarzeniach w szkole), promocyjną (prezentacja twórczości podopiecznych szkoły, na przykład wiersze, rysunki), rozrywkową (oprócz dowcipów znajdziemy rubrykę plotkarską; dla przykładu czytamy w niej: „Dominice B. podoba się Patryk K.”)³³. Nie brakuje też treści edukacyjnych – wydanie inauguracyjne rozpoczęło nowy rok

³² B&A, *Dlaczego nie lubimy szkoły?*, „Szkolny Urwis, Czyli Co w Szkole Piszczą” 2012, nr 4.

³³ Nikola Kaczmarek, kl. V, *Szkołowrotek*, „Szkolne Dróżki”, wrzesień 2011, s. 9.

szkolnego otwierała notka na temat wybuchu drugiej wojny światowej³⁴, czy publikacji proekologicznych, jak choćby praktyczna instrukcja budowy karmnika dla ptaków z butelki i odpadów³⁵.

„What’s Up????” jest dwujęzycznym kwartalnikiem uczniów klas IV–VI, wydawanym przez Szkołę Podstawową nr 2 im. Majora Henryka Sucharskiego w Świnoujściu. Drukowany w formacie A4, na zwykłym papierze, bindowany, ma kolorową okładkę i objętość około 32 stron. Ukazuje się na terenie szkoły w nakładzie do 50 egz. i kosztuje od 2 do 3 zł. Pismo ukazuje się od kilku lat (redakcja nie podała daty ukazania się pierwszego numeru). Adresatami periodyku są uczniowie i nauczyciele.

Fot. 5. „What’s Up????”, Szkoła Podstawowa nr 2 im. Majora Henryka Sucharskiego w Świnoujściu

Źródło: wydawca periodyku.

Jak zapewniła w ankiecie redakcja, pismo pełni przede wszystkim funkcje publicystyczne, integracyjne, rozrywkowe, za jego pośrednictwem uczniowie prezentują swoją twórczość. Jednak ze względu na fakt, iż wszystkie teksty są publikowane w języku polskim i angielskim, za naczelną należy uznać funkcję edukacyjną (na przykład cyklicznie

³⁴ „Szkolne Dróżki”, wrzesień 2011, s. 7.

³⁵ Marcelina Puchala, kl. V, *Zrób to sam...*, „Szkolne Dróżki”, wrzesień 2011, s. 10.

publikowane są lamigłówki do nauki języka angielskiego). Wśród form dziennikarskich w piśmie znajdujemy: informacje, wywiady, artykuły, recenzje, reportaże i fotoreportaże.

Kwartalnik ma stałe działy, zawartość jest uporządkowana, jednocześnie jednak zróżnicowana tematycznie, zdjęcia i cliparty³⁶ ilustrują teksty. Autorami tekstów są uczniowie i nauczyciele, redaktorem naczelnym jest nauczycielka Monika Boskovic. Publikacje dotyczą wydarzeń szkolnych, sylwetek uczniów, nauczycieli i rodziców, a także osób z otoczenia szkoły, które są przedstawiane według kryteriów zawodowych: farmaceutka, dentystka³⁷. Nie brakuje informacji na temat krajów anglojęzycznych, na przykład o zwyczajach wielkanocnych w Wielkiej Brytanii³⁸. Jest to pismo pełniące przede wszystkim funkcje edukacyjne, nie będące kroniką wydarzeń w szkole.

Podsumowanie

Prasa szkolna, jako szczególny przypadek mediów środowiskowych, wyrasta z „oddolnych” potrzeb społeczności szkolnej. Ich funkcjonowanie zależy od wielu czynników (na przykład finansowych, technicznych), jednak wydaje się, iż głównym jest kapitał społeczny.

Forma wydawnicza każdego tytułu prasowego powinna być dostosowana do odbiorcy. W przypadku prasy szkolnej jej funkcje również będą ściśle związane z grupą odbiorczą – nasilenie funkcji w prasie kierowanej do uczniów szkół podstawowych (z podziałem na klasy I–III i starsze) będzie inne niż w przypadku tytułów wydawanych przez szkoły gimnazjalne czy ponadgimnazjalne. Pomimo to brakuje rozwiązania, które gwarantowałyby zainteresowanie całej społeczności szkolnej wydawaniem tytułu, a przecież można by na przykład pojedyncze wydanie podzielić na rubryki, które byłyby redagowane przez poszczególne roczniki.

Jak już wspomniano, pisma szkolne są zaliczane do prasy lokalnej, są znakomitym źródłem informacji nie tyle dla, ile przede wszystkim o szkolnej społeczności³⁹. Za naczelną funkcję prasy szkolnej, zarówno tę deklarowaną przez wydawców w ankietach, jak i rzeczywistą, należy uznać funkcję informacyjną, kronikarską, dokumentacyjną – jest ona zarówno pod względem ilościowym (liczba publikacji), jak i jakościowym (forma i treść) przeważająca w segmencie prasy szkolnej. Funkcja ta opiera się przede wszystkim na reprezentowaniu placówki edukacyjnej w danym środowisku. Dlatego informacja może być poszerzona o opis wydarzeń z najbliższej okolicy, z którą bezpośrednio (zazwyczaj jest to miejsce zamieszkania) związani są czytelnicy danego tytułu.

Funkcje⁴⁰ i cele publikacji determinują dobór i zakres stosowanych gatunków dziennikarskich, które dzielimy na informacyjne i publicystyczne. Do najpopularniejszych form wypowiedzi dziennikarskiej w analizowanych tytułach należą: zapowiedź, zajawka, informacja, informacja poszerzona i wywiad, gatunki publicystyczne w analizowanym segmencie odgrywają drugorzędną rolę.

³⁶ Cliparty są plikami graficznymi, które w tekście stanowią ozdobnik.

³⁷ Alicja M., Daria G., Patrycja M., *Nasi sąsiedzi*, „What’s Up???” 2008, nr 3.

³⁸ Barbara C., Karolina M., *Wielkanoc*, „What’s Up???” 2008, nr 3.

³⁹ J. Dzieniakowska, *Pisma uczniowskie jako źródło informacji dla lokalnej społeczności szkolnej (komunikat)*, „Studia Kieleckie. Seria Bibliologiczno-Prasoznawcza” 2003, nr 3, s. 101.

⁴⁰ Więcej nt. funkcji i zasad redagowania pism szkolnych w: G. Tomiak, *O szkolnym dziennikarstwie słów kilka. Prasowy grzech zaniechania?*, „Edukacja Humanistyczna. Uniwersytet Zielonogórski” 2006, t. 4, s. 165–182.

Kolejną, niezwykle istotną funkcją prasy szkolnej jest funkcja promocyjna (nie tylko szkoły). Łamy periodyków stają się miejscem debiutu i promocji dziecięcej oraz młodzieżowej twórczości poetyckiej. W tak zwanych kącikach literackich można przeczytać wiersze i opowiadania najmłodszych. Podsumowując, pisma szkolne poza naczelną funkcją informacyjną pełnią również funkcje: opiniotwórczą, rozrywkową, kulturotwórczą i poradnikową.

Na szczególną uwagę zasługuje funkcja edukacyjna, znakomicie wypełniana przez kwartalnik „What’s Up???” wydawany przez Szkołę Podstawową nr 2 w Świnoujściu. Jak jednak podkreśla Krystyna Michalska, redagowanie gazetek obcojęzycznych wymaga dużego zaangażowania nie tylko uczniów, ale i wielu nauczycieli⁴¹. Ich wartość jest duża, bo praca nad tekstami pogłębia znajomość języka obcego, uczy pracy ze słownikiem czy umiejętności poprawnego formułowania myśli w języku obcym⁴². Tego typu pisma są świetnym sposobem na rozwijanie indywidualnych zainteresowań uczniów⁴³.

W zdecydowanej większości analizowane tytuły prasowe mają charakter uniwersalny, poza „What’s Up???” nie było pisma, które byłoby poświęcone matematyce, geografii czy historii, czyli takiego, które miałyby charakter tematyczny. Analizowane tytuły prasowe są różnorodnie tematycznie. Jeżeli przyjąć podział na obszary życia szkoły, to publikacje dzielą się na te poświęcone: szkole jako instytucji, uczniom, nauczycielom i rodzicom⁴⁴, przy czym najwięcej jest publikacji poświęconych dwóm pierwszym kategoriom. Rzadko wydawcy pism angażują rodziców w działalność prasową. Sporadycznie pojawiają się oni na łamach pism, nie są autorami tekstów. Należy stwierdzić, że przeważają pisma, które są prowadzone przez samą młodzież szkolną, pod opieką dorosłego, zazwyczaj nauczyciela. Najslabszą stroną analizowanych (ale nie tylko) tytułów prasy szkolnej jest „sprzężenie zwrotne”, które gwarantuje skuteczność komunikacji. Brakuje w nich listów do redakcji, polemiki uczniów z publikowanymi treściami. Również za negatywny należy uznać fakt, iż pisma szkolne nie mają swoich internetowych odpowiedników, co zdecydowanie zawęża grupę potencjalnych czytelników.

Jak podkreśla Adam Lepa, „prasa jest najbardziej pedagogicznym środkiem komunikowania masowego. Wykazuje bowiem wysoką zdolność skutecznego oddziaływania na postawy i opinie człowieka”⁴⁵. Prowadzenie gazety szkolnej to działanie interdyscyplinarne, łączy w sobie zarówno poznawanie narzędzi, jak i kształcenie humanistyczne⁴⁶. Wydawanie prasy szkolnej jest więc istotnym elementem kształtowania kompetencji medialnych. Spośród pięciu wyodrębnionych przez Wacława Strykowskiego⁴⁷ grup kompetencji szczególnie dwie są realizowane przez gazetki szkolne. Mianowicie, kompetencje związane z językiem i komunikowaniem medialnym oraz tworzenie komunikatów medialnych. Jak zauważa Katarzyna

⁴¹ K. Michalska, *Gazeta szkolna*, „Języki Obce w Szkole” 2007, nr 2, s. 124.

⁴² Ibidem, s. 128.

⁴³ A. Piątek, M. Pikuzińska, *Gazetka szkolna Franco-fans – sposobem na zainteresowanie uczniów językiem francuskim. Pomysł na realizację projektu edukacyjnego połączonego z wymianą młodzieży w ramach programu Comenius*, „Języki Obce w Szkole” 2006, nr 4, s. 113.

⁴⁴ M. Śmiecińska, *Prasa młodzieży szkolnej w regionie kaliskim w latach 1990–2006*, „Rocznik Kaliski” 2008, t. 34, s. 215.

⁴⁵ A. Lepa, *Pedagogika mass mediów*, Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 2003, s. 62.

⁴⁶ K. Bocheńska, *Gazetka szkolna. Pomysł na edukację medialną*, „Neodidagmata” 2008, nr 29/30, s. 159.

⁴⁷ W. Strykowski, *Kompetencje medialne: pojęcie, obszary, formy kształcenia*, [w:] *Kompetencje medialne społeczeństwa wiedzy*, eMIPi², red. W. Strykowski, W. Skrzydlewski, Poznań 2004, s. 35–37.

Bocheńska, pisma szkolne „traktują uczenie »medialnej piśmienności« przede wszystkim jako wychowanie i kształtowanie postawy względem mediów, zwłaszcza świadomej, krytycznej i selektywnej”⁴⁸. Tego typu działalność jest jednym z elementów pozytywnego oddziaływania na proces wychowawczy. Prasa szkolna kształtuje między innymi pozytywne postawy wśród uczniów, jak: umiejętność dialogu (co wynika z dialogowej natury środków przekazu), szerokie horyzonty (przez wypełnianie funkcji informacyjnej i wychowawczej) czy tolerancja⁴⁹. Wydawanie pisma włączone w proces wychowawczo-edukacyjny pozwoliłoby najlepiej zrozumieć media – przez ich redagowanie – nawet na poziomie klas najmłodszych.

⁴⁸ K. Bocheńska, *Gazetka szkolna...*, op. cit., s. 152.

⁴⁹ T. Huk, *Media w wychowaniu, dydaktyce oraz zarządzaniu informacją edukacyjną szkoły*, Impuls, Kraków 2011, s. 168–170.

Paulina Olechowska

Funkcje prasy szkolnej. Charakterystyka na przykładzie powiatów kamieńskiego, świnoujskiego i gryfickiego

W artykule scharakteryzowano prasę szkolną (wydawaną przez szkoły: podstawowe, gimnazjalne i licealne) z trzech powiatów północno-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. W tekście przede wszystkim omówiono funkcje tego szczególnego typu prasy lokalnej na podstawie analizy zawartości pięciu tytułów prasowych: „LOGin. Młodzieżowy Miesięcznik Powiatowy”, „Biuletyn Informacyjny”, „Urwis Szkolny, Czyli Co w Trawie Piszczycy”, „Szkolne Dróżki” oraz „What’s Up???”. Należy stwierdzić, że do głównych zadań i funkcji analizowanej prasy szkolnej należą: informacja, promocja, edukacja.

Functions of school press. Characteristic features on the examples of Kamień Pomorski, Świnoujście and Gryfice districts

The article describes school press issued by primary and secondary schools in three districts from the north-west part of West Pomerania. The author focuses on the functions of this peculiar type of local press and bases the analysis on five periodicals: „LOGin. Młodzieżowy Miesięcznik Powiatowy”, „Biuletyn Informacyjny”, „Urwis Szkolny”, „Czyli Co w Trawie Piszczycy”, „Szkolne Dróżki”, and „What’s Up???”. The conclusion is that the main functions and objectives of the school press under discussion include information, promotion and education.

Translated by Paulina Olechowska